

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

II. Septima Synodus explosa est à Concilio Francofordiensi, ob quastionem de imaginibus. Verborum sono, non autem reipsa discrepabant. E perversa interpretatione Latina verborum Constantini Episcopi ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

fectionibus Episcoporum, ut patet ex formula XII. in appendice tomi secundi Conciliorum Gallie, quæ sic habet: *Beato vero Petro & Vicario ejus debitam subjectionem & obedientiam, suffraganeis vero nostris adiutorium me exhibiturum profiteor. Quin etiam in formula juramenti quod Episcopi præstare tenentur Pontifici Romano, Gregorius VII. ejus inventor retinendum putavit beati Petri nomen, ob reverentiam nominis apostolici. Extat in regesto Gregorii VII. & in libris Decretalium.*

CAPVT XVII.

Synopsis.

I. Ad quorum curam pertineat nova legis examen. Docetur hoc competere, in Gallia, Ecclesia Gallicana. E Concilio Turonico, quo Siricius & Innocentij decreta de celibatu recipiuntur, cum exceptione, quod attinet ad privationem communionis. Et Canones apostolici non admissi olim ab Ecclesia Gallicana.

II. Septima Synodus explosa est à Concilio Francofordiensi, ob questionem de imaginibus. Verborum sono, non autem re ipsa discrepabant. E perversa interpretatione Latina verborum Constantini Episcopi natum præcipue dissidium. Gallicana Ecclesia de recipienda Synodo Oecumenica deliberat. Quod locum habet maxime, quando per Legatos non adfuit Concilio, quod observat Anastasius.

III. Multi canones Octavae Synodi non sunt statim recepti ab Ecclesia Gallicana, quod adversi essent antiquis moribus regni.

IV. Hoc jure expendendorum canonum usa est Ecclesia Gallicana in Conveniu Bituricensi.

V. Non solum Ecclesia Gallicana, sed etiam Regis consensus necessarius est ad executionem publicam novorum canonum. Episcopi de legis aequitate discipulant; Princeps de Reipublica tranquillitate. Consilium Burgundia Ducis, ne quid novi constitutur in regno absque consensu Regis. Qua ratione receptus non est in Gallia liber Sextus Decretalium.

VI. Concilij Basileensis Decreta legis publicæ vim non habuerunt, donec regia lege firmata sunt. Concilij Tridentini definitiones fidei admittuntur Edicto regio. Sed Decreta disciplina non servantur, nisi quatenus eorum sententia in Constitutiones regis transscripta est. Inquiritur breviter in causas non admissi Concilij Tridentini Decretorum; idque totum à prudentia Regum pendere ostenditur.

VII. Antiqua illa Gallorum opinio, de necessitate publicationis & acceptationis tam Ecclesia Gallicana quam Regis, confirmata est Concordatis.

I. **N**VNC discutiendum restat ad quorum curam pertineat examen illud, an nova lex ecclesiastica sit utilis, vel noxia. Quod uno verbo explicari potest; nempe ad eos pertinere quorum interest legem ferri aut non ferri, id est, ad Ecclesiam Gallicanam in Gallia, id est, ad Episcopos, & ceteros à Clero qui conventibus publicis interessere solent.

Rem satis apertam uno aut altero exemplo confirmabimus. Siricij & Innocentij I. Decretales epistolæ, quæ Sacerdotibus &

Diaconis uxorum usum ita interdixerunt, ut contumaces à communione abstinerent, Ecclesia Gallicana non statim admittit in eo capite quo à communione pelluntur: sed rem totam initio ita temperavit, ut officio suspensis, communione concessa, ad altiores gradus ascendendi spes adimeretur. Quod probatur canone II. Concilij Turonici I. habiti anno CDLXI. *Et licet à patribus nostris emissa auctoritate id fuerit constitutum, ut quicumque Sacerdos, vel Levita, filiorum procreationi operam dare fuisset convictus, à communione dominica abstineretur, nos tamen huic districtioni moderationem adhibentes, & justam constitutionem molientes, id decrevimus, ut Sacerdos, vel Levita, conjugali concupiscentie inherens, vel à filiorum procreatione non desinens, ad altiorum gradum non ascendat, neque sacrificium Deo offerre vel plebi ministrare presumat. Sufficiat his tantum ut à communione non efficiantur alieni. Integram tamen Siricij & Innocentij Constitutionem, absque ulla exceptione vel indulgentia, suscepit Synodus Agathensis anno DVI. Eadem libertate usa est Ecclesia Gallicana in non admittendis Canonibus apostolicis; etiam post editam à Dionysio Exiguo Collectionem suam; ut demonstratur libro III. cap. 4. §. 3.*

II. Secunda Nicæna Synodus (quæ sub Hadriano Pontifice Nicææ primùm coacta literis Constantini Imperatoris & Ireneje matris, deinde Constantinopolim translata, utriusque urbis nomine à scriptoribus Constantinopolitana vel Nicæna dicitur) ab Ecclesia Gallicana, in Concilio Francofordiensi, repudiata est. Cujus dissensionis occasio inspicienda est; & quid inde ad theorematis nostri probationem trahi possit, sincerè colligendum. Convenerunt anno DCCXIV. regni Francorum & Italiae Episcopi in urbe Francofordiensi, apostolica Adriani I. auctoritate & jussione Caroli Regis congregati. Proposita est sacro conventui Synodus Nicææ habita; quam illi Oecumenicam dici posse negarunt, quod Occidentis provinciæ per epistolæ more ecclesiastico sententiam rogatæ non fuissent. Imò synodum omnino exploferunt, quod imaginibus divinum cultum ab ea decretum existimarent; non quidem aperta definitione, sed conniventia. Ita enim indignationem suam canone II. expresserunt: *Allata in medium questio de nova Grecorum Synodo, quam de adorandis imaginibus Constantinopoli fecerunt; in qua scriptum habebatur, ut qui imaginibus sanctorum ut Deificæ Trinitati servitium aut adorationem non impenderent, anathema judicaretur. Qui supra san-*

Etissimi patres nostri omnimodis adorationem & servitorem venientes contempserunt, atque consentientes condemnaverunt. Hanc damnationem secutus est liber à Carolo Rege ad Hadrianum Pontificem missus, cujus meminit Hincmarus: quo libro, Synodi Nicænæ Acta discutiuntur, & docetur eam esse Gallorum sententiam, ut imaginum usus in Ecclesiis retineatur quidem, sed nemo eas cogatur adorare. De hoc dissidio egerunt viri eruditi: quod mihi semper visum fuit ita componendum, ut dicamus verborum sono tantum Græcos à nostris, non re ipsa, dissensisse, cum illi venerationem tantum τιμητικῶν, sive honorariam, imaginibus tribuerent. Quod verbum è foro in Ecclesiam transtulit Tarasius Patriarcha Constantinopolitanus; origine ducta à magistratibus qui non erant in actu rerum, sed Honorarij tantum. Quod ceteri Græcorum Theologi, qui Dialectica locutione utebantur, ita expresserunt, ut εὐσεβέως, seu mavis εὐσεβείᾳ, imagines coli dicerent, generali illo εὐσεβήσασθαι aut adorationis vocabulo, quod omnia venerationis genera complectitur, & à materia, seu mavis objecto, modum recipit. Quare scholion illud quod adjectum erat ad textum Exodi, in eo codice veteris Testamenti qui servabatur in Patriarchio Constantinopolitano, summo applausu exceptum est à Patribus, in Actione quinta Septimæ Synodi. cujus scholij hæc sunt verba: *At verò si facimus similitudines Christi, non ut similitudinem adoremus, sed ut mens videntur ad superiora voler.* Quod omnino concidit cum iis quæ Gregorius Magnus docuit in epistolis ad Serenum Massiliensem Episcopum; quem sequi velle & Gallicani Episcopi, & Hadrianus in Apologetico ad Carolum, profitebantur. Non est autem quod aliquis miretur à Concilio Francofordiensi tam alienam sententiam Nicænæ Synodo affingi, ut par imaginibus honor, cum eo qui defertur sanctæ Trinitati, ab ea decretus fuisse dicatur. Neque enim abscondere hoc à synodo decretum fuisse affirmari poterat, cum in fidei definitione à patribus edita, ex majorum traditione, usus imaginum confirmetur, tanquam utilissimus ad renovandam εὐστοπίαν μνήσασθαι, seu recordationem, & earum imaginum sola honoraria veneratio, ei similis quæ Codici Evangeliorum & vasis sacris defertur, differtè sanciat, non autem vera latría, quæ divino numini competit, ut conceptis verbis synodus profitetur. Ea definitio præsentè synodo, (quæ Nicæâ Constantinopolim jussu Principum translata erat, unde Sy-

nodi Constantinopolitanæ nomen accepit) coram Constantino Augusto & Irene ejus matre relecta est, & totius synodi acclamationibus & Principum subscriptionibus confirmata. Quare Concilium Francofordiense non repudiavit definitionem Septimæ Synodi, (quod observatione dignum mihi videtur) sed quod scriptum habebatur, ut loquitur Concilium, nempe in Actis Septimæ Synodi, scilicet honorem Deo debitum imaginibus esse tribuendum. Non est autem quod dubitemus quin Synodus Francofordiensis sibi persuaserit illam blasphemiam Actis insertam fuisse. Hoc autem profectum est, ut docet liber Caroli, quod verba Constantini Constantiæ Cypti Episcopi, quasi in eo sensu prolata essent, præsentè & non refragante Nicæna Synodo, Galli nostri interpretati sunt: *Infauste, inquit Carolus, & precipitanter sive insipienter Constantinus Constantiæ Cypti Episcopus dixit, Suscipio & amplector honorabiliter sanctas & venerandas imagines, & quæ secundum servitium adorationis quæ substantiali & vivificatrici Trinitati emitto.* Huic reprehensioni respondet quidem Hadrianus, sed Constantini lapsum non excusat; quamvis aliam fuisse mentem Synodi Nicænæ ex definitione fidei doceat, quæ divinum cultum soli Deo asserit. Mihi autem ipsa Constantini verba perpendiculari, & Latina, prout à Carolo prolata sunt, cum Græcis comparanti, constat vitio interpunctionis & barbaræ interpretationis accidisse ut contraria sententia à Concilio Francofordiensi Constantino affingatur. Verba enim illa, *suscipio & amplector honorabiliter sanctas imagines*, participiis expressa sunt in Græco contextu, & à prioribus pendent. Deinde sequitur altera pars pericopæ, quæ divinum cultum soli Trinitati vindicat. Integer autem locus è Græco ita efferendus est: *Cum in nulla sententiæ parte alienas esse videam, quæ nunc lectæ sunt, literas ab Oriente missas ad Tarasium sanctissimum Archiepiscopum & Patriarcham Oecumenicum, ab ea definitione fidei, quam ipse antea professus fuerat, ego etiam indignus his consentio, & ejusdem sum sententiæ, suscipiens & honorarie amplectens sanctas & venerabiles imagines. Et adorationem secundum latrám soli supersubstantiali & vivificæ Trinitati impendo.* Itaque præter ceteras causas, vitium unius interpunctionis & ineptæ interpretationis, Occidentis Episcopos ad explodendam Nicænâ Synodum præcipuè adegit. Quod imputari non debet Gallicanis Episcopis, nec dolo Iconoclastarum; quos, ut Gallis imponebant, falsa Nicænæ Synodi exemplaria sup-

Mincmarus Oportet. c. 11. cum tempore...

In Definitione Fidei Act. vii. Nic. Syn. quædam...

Conc. Nic. A. A. v. Colinas legit...

Definitio Fidei Act. vii. h. quædam...

Carolus M. in Capitulari de vultu ador. imag. lib. 3. c. 17.

Hadrianus in Apologetico ad Carolum.

Syn. Nic. A. A. c. 11. ἀνεβόητο...

Κ' ἵπυ ε' ἀδελφῶν...

posuisse vir illustr. Bellarminus & plerique omnes existimarunt. Sed vitium illud tribuendum est interpreti qui Græcam illam Synodum Latinè verterat jussu Adriani I. de cujus interpretis imperitia conqueritur Anastasius Bibliothecarius, qui secundam interpretationem aggressus est tempore Ioannis VIII. *Interpres, inquit, penè per singula, relicto utriusque lingue idiomate, adeo est verbum è verbo securus, ut quid in eadem editione intelligatur, aut vix aut nunquam possit adverti, in fastidiumque versa legentium, penè ab omnibus hac pro causa contemnatur.* Discussa occasione quæ Gallicanos Episcopos & Carolum Regem ad repudiandam Synodum Nicenam per errorem facti movit, id tantum ex eo colligi velim, Reges Francorum, cum Gallicana Ecclesia, eam facultatem sibi arrogasse, ut de synodis recipiendis, vel rejiciendis, disceptatio sibi libera esset; præsertim si per Legatos suos rebus gerendis non interfuisent. Qua ratione usus est Anastasius, cum de Synodi Trullanæ Constantinopoli habitæ canonibus loquitur, quos à ceteris patriarchalibus sedibus repudiatos fuisse docet; *nimirum quia nulla earum, cum ederentur, aut promulgans, aut consentiens, aut saltem præsens inventa est.*

III. Octava Synodus, quæ sub Hadriano secundo coacta est Constantinopoli, canones aliquot edidit, qui à Gallicanis Episcopis non videntur statim recepti. Etenim Hincmarus Episcopus nunquam eorum meminit in epistolis suis; & Ademarum monachus Engolismensis laudatus à Pithæco, quædam contra veteres canones illic decreta fuisse observat. Planè mores in Gallia receptos, & jura regia, variis canonibus videtur synodus illa petivisse. Etenim Principum suffragia ab electionibus Episcoporum arcet canone xii. cum tamen absque Regis consensu, etiam post Octavam Synodum, electiones in Gallia non fierent. Episcopos omnes sistere se Concilio Patriarchæ jubet canon xvii. neque Principum jussu impediri; cum tamen à regno discedere, & synodo interesse absque consensu Principis, vetitum esse Gallicanis Episcopis doceat Hincmarus, & plerique auctores post Octavam Synodum. Eodem canone vetatur ne synodus fiat præfente Principe. quod moribus Gallorum adversabatur, qui Synodos in palatio ut plurimum celebrabant, etiam sub Carolo Calvo, post Octavam Synodum. Electiones Episcoporum soli Clero, expulsis laicis, asserit canon xxii. Sed populum habuisse suas partes in electionibus, usque ad seculum undecimum, omnibus notum est.

IV. Hoc jure expendendorum canonum usa est Ecclesia Gallicana in Conventu Bituricensi à Carolo VII. Rege Francorum indicto. Etenim cum à Legatis Concilij Basileensis, quod apud Gallos tunc Concilij Generalis nomine censebatur, Ecclesiæ Gallicanæ congregatio rogaretur *ut decreta & statuta ejusdem sacri Concilij recipere, & observare, observarique facere vellet, decrevit præfata sancta Congregatio decreta ipsa visitare, ad sciendum si que essent simpliciter recipienda, & que cum certis modificationibus seu interpretationibus acceptanda congruere viderentur utilitati & moribus Regni & Delphinatus prædictorum. Quibus decretis diligenter matureque inspectis, ac visitatis, censuit eadem sacra Congregatio plurima ex ipsis decretis & statutis recipienda, cum certis tamen licet modificationibus.*

V. Non solum autem Gallicanæ Ecclesiæ consensus expectandus est ut novi canones vigeant; sed Regi quoque ea sollicitudo maximè incumbit. Cum enim pars nobilissima regij muneris in tuendis canonibus & receptis moribus versetur, & antiqui Patres eum ordinem secuti fuerint ut à Principibus confirmationem rerum definitarum postularent, præjudicio suo id Principibus arrogasse videntur ut novæ leges executioni publicæ mandari non possint, si eorum consensu expresso vel tacito destituantur, etsi fortasse quamplurimis Ecclesiæ Gallicanæ proceribus acceptæ fuerint. Neque obstat quod objici possit, quemadmodum in abroganda lege per novæ consuetudinis usum sufficit ut major pars populi in eam consuetudinem consenserit, ita etiam sufficere, ut novæ leges receptæ videantur, si numero vincant qui earum utilitatem commendant. Etenim diversa est ratio Principis & Episcoporum. Illis enim de novæ legis æquitate disceptare liberum erit. Sed de juribus regni, & de civium tranquillitate, quæ novitate illa fortasse concuteretur, solus Princeps decernit vi illius juris divini quod ei tuitionem canonum & consuetudinum antiquarum asseruit; præsertim si legibus suis, aut decessorum, moribusque receptis, canones illos adversos esse videat. Hoc est satis antiquum Imperij Gallici arcanum; de quo retinendo monuit graviter Philippum IV. Regem Odo Dux Burgundiæ: *Consulimus etiam vobis, inquit, quod nullemodo patiamini quod aliquis in regno vestro aliquid novum instituat, quod temporibus prædecessorum vestrorum institutum non fuerit, vel ordinatum, vel usitatum.* De novis Bonifacij VIII. & ceterorum Pontificum constitutionibus loquitur Quibus

Anastasius in vita Hadriani.

Idem Anastasius Præfatione in Septimanam Synodum.

Idem Anastasius in Præfatione.

Vide lib. 6. c. 15. §. 1.

Pithæcus in Præfatione ad Helior. Miscell.

Vide lib. vi. cap. 18. §. 15.

Tom. 1. lib. 1. Eccl. Gall. c. 11. n. 1.